

Asia: TEM078:00/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi päästökauppalaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Kiertovoima ry:n (KIVOn) lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi päästökauppalaiksi

Lausuntopyyntönumeron diaarinumero: TEM078:00/2022

KIVO kiittää mahdollisuudesta saada kommentoida luonnosta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi päästökauppalaiksi.

KIVO edustaa kuntien jätelaitoksia, jotka vastaavat jätelaissa kuntien vastuulla säädetyn jätehuollon järjestämisestä. Jäsenlaitoksemme toteuttavat asukkaiden jätehuollon kustannustehokkaasti ja vastuullisesti yhteistyössä yksityisten yritysten ja tuottajayhteisöjen kanssa. Edistämme kiertotaloutta turvallisesti ja terveellisesti. Jätelaitokset toimittavat kierrätyskelvottoman sekalaisen yhdyskuntajätteen suomalaisiin jätteenpolttolaitoksiin hyödynnettäväksi yhdistetystä sähkön ja lämmön tuotannossa.

Jätteenpolto on toimivan jätehuollon ja kiertotalouden keskeinen elementti:

Jätteenpolttolaitoksilla on keskeinen rooli kiertotaloudessa ympäristö- ja terveysturvallisten materiaali kiertojen aikaansaamisessa. Orgaanista ainesta sisältävän jätteen kaatopaikkasijoitus on ollut kielletty vuodesta 2016 lähtien. Jätteenpolton keskeinen tehtävä onkin nykyään jätehuollon ja materiaalien kiertotalouden näkökulmasta käsitellä ja hyödyntää kierrätyskelvoton ja terveysturvallisuuden kannalta ongelmallinen jäte sekä jätteenkäsittelyn sivuvirrat, toisin sanoen rejektit energialähteenä.

Päästökauppadirektiivin muutoksen myötä jätteenpolttolaitokset sisällytettäisiin päästökaupan soveltamisalaan päästöjen tarkkailua, raportointia ja todentamista koskevien velvoitteiden osalta. Toiminnanharjoittajien tulisi laatia laitoksen päästöjen tarkkailun pohjaksi tarkkailusuunnitelma ja hakea sille Energiaviraston hyväksyntä.

Esityksen perusteluissa on kattavasti arvioitu jätteenpolton täysimääräisen sisällyttämisen vaikutuksia. Olemme samaa mieltä, ettei päästökauppa ole keskeinen ohjauskeino edistettäessä yhdyskuntajätteen kierrätystä tai vähennettäessä syntyvän jätteen määrää sen kohdentuessa jäteketjun loppupäähän kauas jätteen syntypisteestä.

Huomautamme, että luvussa 5.2 on vanhentunut tieto jätteenpolton verottamisesta Ruotsista. Tietääksemme Ruotsin hallitus päätti luopua verosta sen toimimattomuuden vuoksi vuodesta 2023 alkaen (tieto esim. <https://task36.ieabioenergy.com/news/swedish-waste-incineration-tax-abolished/>).

Tarkkailun, raportoinnin ja todentamisen velvoitteiden kireä aikataulu kasvattaa toimintaympäristön epävarmuutta:

Puolelle jätteenpolttolaitostoimijoista päästökaupassa toimiminen ei ole käytännön tasolla tuttua ja soveltamisalamuutoksen takia heihin kohdistuvat vaatimukset ovat uusia. Päästökauppadirektiivin jätteenpolttolaitosten päästöjen tarkkailua ja raportointia sekä todentamista koskevia vaatimuksia ryhdytään kuitenkin soveltamaan jo 1.1.2024 alkaen. Lisäksi kuten perustelumistiössä todetaan, tullaan jätteenpolton harmonisoiduista tarkkailusäännöistä säätämään vasta myöhemmin komission tarkkailuasetuksessa.

Mielestämme tämä luo haastavan tilanteen toiminnanharjoittajille. Aika varautua asianmukaisesti tulevien velvoitteiden yksityiskohtaiseen toteuttamiseen jää käytännössä huomattavan lyhyeksi.

Tämä ei tue toimintaympäristön ennakoitavuutta, jota kiertotalouden edistäminen käytännössä edellyttäisi.

Kansallisesti tulee harkita opt-out -mahdollisuuden käyttämistä jätteenpolton sisällyttämisestä päästökauppaan vasta nykyisen päästökaupakauden päättymisen jälkeen vuonna 2030:

Päästökauppadirektiivin muutoksen myötä on käytännössä rakennettu polku, miten jätteenpoltto toimialana tullaan koko EU:ssa sisällyttämään päästökaupan soveltamisalaan. Ensimmäisenä askeleena on päästöjen tarkkailu päästöjäen vuoden 2024 alusta. On oletettavaa, että täysimääräinen sisällyttäminen tapahtuu vuonna 2028 kuitenkin siten, että jäsenmailla olisi opt out -mahdollisuus vuoden 2030 loppuun saakka.

Eesityksen perusteluissa on kattavasti arvioitu jätteenpolton täysimääräisen sisällyttämisen vaikutuksia. Kattava arviointi on ehdottomasti tarpeen, koska jätteenpolttolaitoksilla on keskeinen rooli jätehuollossa ja kiertotaloudessa ympäristö- ja terveysturvallisten materiaalikiertojen aikaansaamisessa. Kotitalouksien, kuluttajien kierrätyskelvottoman sekalaisen yhdyskuntajätteen hyödyntäminen jätteenpolttolaitoksissa on keskeinen palanen toimivassa jätehuollossa. Tämän peruspalvelun kustannustasoa ei tule täten perusteettomasti nostaa.

Olemme eri mieltä arviossa esitetyn johtopäätöksen kanssa siitä, että sisällyttäminen kansallisella päätöksellä olisi perusteltua jo vuodesta 2025 alkaen. Kansallisesti tulisi sen sijaan mielestämme harkita opt out -mahdollisuuden käyttämistä jätteenpolton sisällyttämisestä päästökauppaan vasta nykyisen päästökaupakauden päättymisen, vuoden 2030 jälkeen. Tämä turvaisi jätehuolto- ja jätteenpolttosektoreiden toimijoille riittävän mahdollisuuden ennakoida ja sopeutua toimintaympäristön muutokseen. Muutos edellyttää merkittäviä TKI-panostuksia ja investointeja, jotta tällä hetkellä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä muu kierrätyskelvotonta orgaanista ainesta sisältävä jäte voitaisiin jatkossakin kohtuullisin kustannuksin, ympäristö- ja terveysturvallisesti muulla tavoin kierrättää tai hyödyntää.

Missään tapauksessa ei tule kansallisesti vapaaehtoisesti siirtää jätteenpoltoa päästökauppaan direktiivin osoittamaa EU:n yhteistä aikataulua nopeammin. Tämä ns. opt in-menettely heikentäisi kohtuuttomasti kotimaisten yritysten kilpailukykyä markkinoilla sekä uhkasi asianmukaisen terveys- ja ympäristöturvallisen jätehuollon toteuttamista. EU:n päästökauppajärjestelmä ei myös ole vielä valmis, jotta jätteenpoltto toimialana tulisi asianmukaisesti huomioiduksi. Arviossa todetaan mm., että EU:n päästökauppajärjestelmästä puuttuvat tällä hetkellä hiilidioksidin hyödyntämiseen liittyvät

säännöt. Jätteenpolttolaitoksilla on kuitenkin suunnitteilla nimenomaan erilaisia hiilidioksidin hyödyntämiseen tähtäviä CCU-projekteja.

Katsomme ehdottomasti, ettei Suomen tulisi hätiköidysti siirtää jätteenpoltoa kansallisella päätöksellä (opt in-päätöksellä) täysimääräisesti EU:n päästökauppajärjestelmään vaan pitäisi odottaa vuonna 2026 valmistuvaa komission arviota ja mahdollista lopullista ehdotus jätteenpolton sisällyttämisestä päästökauppaan täysimääräisesti vuodesta 2028 alkaen. Näin toimittaessa asetettaisiin suomalaiset jätteenpolttotoimijat epäedukkaaseen tilanteeseen markkinoilla.

Lisätietoja lausunnosta antaa tarvittaessa:

Timo Hämäläinen

Johtava asiantuntija

Suomen Kiertovoima ry – KIVO

puhelin 050 442 2371

timo.hamalainen@kivo.fi, www.kivo.fi

Penttilä Matias
Suomen Kiertovoima ry